

варіантами, відповідно до можливостей певних виконавських складів (оркестру, хору, квартету).

Завдяки творчості В. Сильвестрова українське музичне мистецтво збагачується ще одним виміром — естетичним, що набуває особливої актуальності в умовах постмодерністичної культури. Для митця — це шлях повернення до природних підвалин музичного мистецтва, відновлення його комунікативних й гуманізуючих функцій. А поступове акумулювання нових мовленнєвих кодів відкриває перспективи подальшого розвитку української музичної мови у XXI ст.

Чжоу Ні

УТІЛЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ КИТАЙСЬКОГО ФОРТЕПІАННОГО ВИКОНАВСТВА В КОНЦЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЖАН ЦЗО

Zhou Ni

EMBODIMENT OF MODERN TRENDS IN CHINESE PIANO PERFORMANCE IN THE CONCERT ACTIVITY OF ZHANG ZUO

Серед потужної когорти молодих китайських музикантів, які на початку XXI ст. дедалі все активніше стали завойовувати світову популярність, одне з провідних місць по праву належить піаністці Чжан Цзо (сценічне ім'я *Zee Zee* за першими латинськими літерами її імені і прізвища).

Талановита мисткиня народилася в 1988 р. на півдні Китаю в м. Шеньчжень. У віці п'яти років дівчинка разом із батьками, які отримали роботу в Німеччині, переїхала до Берліна, де й розпочалися її музичні заняття. Не знаючи німецької мови й не маючи можливості вільного спілкування з однолітками, Чжан значну частину часу приділяла заняттям на фортепіано, адже загальна атмосфера навколишнього середовища дуже сприяла цьому: за спогадами піаністки, з кожної кав'ярні столиці нещодавно об'єднаної німецької держави звучала музика Бетховена, а таксистки залюбки вмикали в авто уривки з опер Вагнера. Першою вчителькою майбутньої зірки була скрипачка за фахом, яка не обтяжувала ученицю тренуванням з вірної постановки рук і обов'язковим вивченням вправ, гам та етюдів — її розвиток у цьому напрямі відбувався на природному, інтуїтивному рівні, тож здібна дівчинка, швидко вивчивши ноти та майже промайнувши традиційний початковий етап навчання, практично одразу розпочала вчити серйозні й доволі складні для її віку фортепіанні твори на кшталт Фантазії № 3 d-moll Моцарта, яку вона чула по радіо. Неабиякий талант цього самородку був настільки самобутній і яскравий, що до повернення в семирічному віці в Китай дівчинка здобула третю премію на міжнародному дитячо-юнацькому конкурсі піаністів Steinway.

По поверненні в Китай Чжан вступила до школи мистецтв Шеньчжєня до відомого викладача фортепіано й методиста Дена Чжаої, з класу якого в різні роки вийшли відомі далеко за межі Китаю піаністи Лі Юнді, Чень Са, Чжан Хаочен, Хе Ціжень, Сюе Сяоцзю та ін. Від початку навчання в цього відомого педагога Чжан розпочала отримувати й справжню професійну, насамперед технічну, підготовку. З того часу не було жодного конкурсу — здебільшого міжнародного рівня, всього близько двадцяти, на якому би вона не отримала нагороду. У віці 10 років дівчина дала свій перший сольний концерт у Великому театрі Шеньчжєня. Ще навчаючись у Китаї, Чжан почала завойовувати престижні концертні естради світу, зокрема такі,

як Карнегі-Хол, Центр Кеннеді, Зал Корто в Парижі тощо, і дедалі частіше виступати з оркестрами.

Одною зі знакових подій в її життя стала участь у VI Міжнародному конкурсі юних піаністів Володимира Крайнева в Харкові навесні 2002 р. і отримання на ньому гран-прі в молодшій групі. Того року рівень конкурсантів у цій групі був настільки високим, що поважне міжнародне журі поділило гран-прі між трьома фіналістами, з яких на нинішній час музиканткою, яка постійно концертує по різних континентах і країнах, є лише Чжан Цзо.

Наступні етапи творчого зростання піаністки пов'язані із періодом її навчання в США, куди талановита дівчина переїхала в 17 років. Спочатку це була Істменська школа музики, а згодом — знаменита Джульєрдська вища школа, де вона здобула ступінь бакалавра, навчаючись у Йохедед Каплінські, а потім — магістратура, коли її педагогом став Роберт Макдональд, який прищепив учениці любов і до камерного музикування. Вже після отримання диплому магістра Цзо Чжан, яка на той час обрала собі сценічне ім'я Зі Зі, удосконалювала майстерність у двох метрів сучасного піанізму в США: Леона Флейшера і Альфреда Бренделя.

Ще за часів учнівства в США Зі Зі, окрім участі в численних конкурсах, дуже активно концертувала Америкою і світом, граючи як сольні програми, концерти з оркестром, так і камерну музику.

У 2015 р. Зі Зі, будучи учасницею оркестру BBC New Generation, познайомилася з учасниками цього колективу, музикантами-віртуозами скрипачкою корейського походження Естер Ю та віолончелістом-вірменином Нареком Ахназаряном, які склали тріо “Z.E.N.”, назване за першими літерами імен його учасників і як певний натяк на дзен-філософію, за якою вони, ставлячись до виконання музики, відмовляються від себе заради повної єдності в інтерпретації і звучанні творів. Оскільки кожен з учасників, що склали це тріо, активно виступає як соліст, то колектив періодично об'єднується для виконання або запису певної програми, або участі в конкретному фестивалі, гастрольному турне, творчому проекті. Проте рівень кожного з трійці настільки високий, що, не виступаючи постійно, тріо “Z.E.N.” досягає високохудожніх результатів під час виконання концертних програм.

Колектив дебютував у 2018 р. на престижному музичному фестивалі в Аспені, наступного року тріо здійснило гастрольний тур шістьма містами Північної Америки: Сан-Франциско, Ванкувер, Санта-Барбара, Бостон, Вашингтон і Маямі, а після вимушеної перерви, зумовленої пандемією COVID-19, тріо в 2022 р. здійснило тур з 10 концертів Австралією, виступивши в Аделаїді, Сідней, Мельбурні, Перті, Ньюкаслі, Гобарті, Даббо й Канберрі. Тоді музиканти презентували дві різні програми, включно зі світовою прем'єрою тріо «Маленькі катаклізми» (2022) молодого австралійського альтиста й композитора Метта Лейнга, створеного спеціально для цього ансамблю. Окрім проведених концертів, кожен з учасників тріо проводив майстер-класи з австралійськими студентами. Нарешті, у 2024 р. музиканти об'єднувалися двічі: у травні, на міжнародному фестивалі «Празька весна», і в жовтні, на Міжнародному фестивалі мистецтв у Белфаст. Тріо записало два компакт-диски: перший з творами Й. Брамса та А. Дворжака (2017), другий — з музикою С. Рахманінова, Д. Шостаковича, А. Бабаджаняна, А. Хачатуряна (2019).

Як сольна виконавиця Зі Зі, живучи зараз переважно в Німеччині, об'їздила з концертами всі континенти, виступала з найкращими оркестрами світу і з багатьма

видатними диригентами: Марін Олсоп, Джонатаном Блоксемом, Леонелем Брінгіє, Шарлем Дютуа, Алондрю де ла Парра, Домінго Хіндоюном, Неєме і Пааво Ярві, Крістофом Концом, Міхалом Нестеровичем, Юном Марклом, Юліаном Рахліном, Яном Паскалем Тортельє, Робертом Тревінью, Сіань Чжан та ін.

Разом із виконанням численних творів європейських, американських, австралійських композиторів, Зі Зі, постійно відчуючи себе представницею китайської культури, неодноразово зверталася до творчості митців своєї батьківщини, презентуючи камерні і для фортепіано з оркестром твори Тан Дуна, Чжан Чао та ін. Саме в Піднебесній піаністка започаткувала проведення щорічного міжнародного фестивалю камерної музики “Z+” в Шанхаї. Авторитет молодой піаністки одразу дозволив цьому фестивалю стати одним із найбільших і найвідоміших фестивалів камерної музики в Азії, котрий широко висвітлювався в пресі. А ще під час вимушеного перебування в Китаї під час епідемії — серії онлайн концертів-лекцій для музичного розвитку й заохочення до класичної музики малечі, на кшталт виступів видатного китайсько-американського віолончеліста Йо-Йо Ма в дитячому телешоу «Вулиця Сезам».

Не маючи такої шаленої світової популярності, як у старшої її на рік Юджі Ванг, Зі Зі, тим не менше, нині по праву входить до еліти сучасних піаністів, є бажаною виконавицею в багатьох країнах світу, про що свідчать численні відгуки на її виступи. Так, про виконання піаністкою в Цюриху музики Дебюссі, критика, серед іншого, зазначила, що вона відтворила призми світла, ніби творила суцільну магію під водою. Газета «Лос-Анджелес Таймс» назвала Зі Зі сильною, пристрасною та переконливою представницею чистого артистизму. Нарешті, диригент Пааво Ярві, частий партнер піаністки по виступах, назвав її одним із найвидатніших і найпристрасніших піаністичних талантів, які йому колись траплялися.

Отже, можна стверджувати, що поєднання величезної працездатності з яскравим віртуозним артистизмом, витонченістю нюансів і водночас глибиною інтерпретування музики, що демонструє Зі Зі, є типовими ознаками багатьох яскравих сучасних піаністів з Піднебесної.

Линь Даньлі

ЛІ МІНЦЯН ЯК ЗНАКОВА ПОСТАТЬ КИТАЙСЬКОГО ПІАНІСТИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Lin Danli

LI MING QIANG A SIGNIFICANT FIGURE OF CHINESE PIANO ART

Розвиток музичної культури Китаю в ХХ ст. ознаменувався потужними змінами в сприйнятті та впровадженні в країні, яка має багатющі тисячолітні політичні, філософські й культурні традиції, багатьох аспектів культури західного світу. Це стосувалося й музичного мистецтва, зокрема фортепіанного виконавства, адже на китайському тлі воно прищеплювалося саме завдяки діяльності численних представників європейських академічних музикантів, котрі передавали свій досвід молодим китайським митцям, які поступово, завдяки спілкуванню й безпосередньому з ними, долучалися до західної культури, опановуючи її і переносючи передові напрацювання європейців та американців на благодатний національний ґрунт.